

גיליון נושא: 'נזקי רעש חריג'

בס"ד, יום ג' וישלח, י"ג כסלו תשע"ז. דיונים אקטואליים בסוגיות הנלמדות. לעורר לב המעיין בלבד, ואין לסמוך על הדברים 'הלכה למעשה'. מסכת ב"ב דף כ: לע"נ האשה הצדקנית מרת נעמי פקטר ע"ה, בת יבלחט"א הרב מנחם שליט"א. נלב"ע בדמי ימיה ז' חשוון תשע"ז.

חנות שבחצר

במשנה (ב"ב דף כ:) חנות שבחצר, יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן מקול הנכנסין ומקול היוצאין; אבל עושה כלים ויוצא ומוכר בתוך השוק ואינו יכול למחות בידו ולומר לו איני יכול לישן לא מקול הפטיש ולא מקול הריחיים ולא מקול התינוקות.

ותמהו הראשונים, מה ההבדל בין הרישא לסיפא, מאי שנא קול הנכנסים שאסור, מקול הפטיש שמותר? [ולא זהו קושית הגמ', שמתרצת רק ביחס למלמד תינוקות]. ותירצו בכמה אופנים, ונפרט את עיקריהם.

1. חמש מהלכים בראשונים

1. לדעת הרמב"ן, והרשב"א, ברישא מעכב משום ריבוי נכנסים, (ונקט קול לאו דוקא), ומעכב על רגל הרבים בחצר. אבל בסיפא אין יכול למחות בריחיים וקול הפטיש משום שאין נכנסים ויוצאים כל כך, שנותנים לו פעם אחת וטוחן, אבל בגרדי הרבה מביאין לו מטווה. [ויש לדון אם זה גם כוונת התוס' (כ: ד"ה מאי שנא, כא. ד"ה וגרדי). אכן לתירוץ הראשון בתוס' (ד"ה וגרדי) החילוק הוא שבחצר אחרת שרי, ובאותה החצר אסור בכל גווני].

לשיטה זו אין מקור שרעש נחשב מזיק. [רק אם ננקוט כמו שחידש בשיעורי ר' שמואל שמחמת הקול שאינו מכלל שימושי השותפות, יכול להקפיד על כניסתם ויציאתם].

2. אולם לדעת רש"י, ורבינו יונה (דף כא: ד"ה עלה בידינו), והרמ"ה, והמרדכי (תקיב), גם ברישא מעכב משום קול, ולא משום הכניסה והיציאה. וההבדל בין הרישא לסיפא פירש רש"י (דף כא. ד"ה סיפא), שברישא מעכב כי זה

פנינים

תזמורת בחתונות

נורת בקרה: לפני מספר שנים נקבעה חובה להתקין באולמות אירועים 'נורת בקרה מיוחדת' ליד התזמורת, וכאשר זו חורגת מרף הדציבלים המותר, הנורה מהבהבת. ויש לדון האם מותר להתחכם ולעקוף תקנה זו, שהרי טובת הציבור שיהא תוקף בתקנה של הגבלת רעש בחתונות, שהרי האורחים מעידים שאי אפשר לחיות עם הרעש הנורא הזה.

בין אדם לחבירו: דברים נפלאים, כתב על כך הג"ר מרדכי גנוט שליט"א במתק לשונו בלוח דבר בעתו (התשס"ט ט' סיון עמוד 1070) וז"ל; אשרי המבטל את הרמקול הרועש בחתונות. כך יוכל לדבר איש עם רעהו, לאחלו ולהתברך בלי צער, צווחות וחרשות. כלי זמר, לחיי, כדין; רמקול בשטח פתוח, מובן. אבל רמקול רועש באולם סגור, למה??

אם יבוטל הרמקול כליל, לא יתווכחו עד איזה גובה הסאונד מותר... ה"כלי זמרים" אינם צד בעניין כי אזניהם פקוקות פקוק היטב היטב פקוק. על ההיזק (המשפטי) והצער ועגמת הנפש הנגרמים מאולם רועש השוכן היטב בינות לבתי מגורים, שורו נא בספר ראש אליהו להג"ר אליהו כץ אב"ד קרית יואל ב"ב שליט"א (חלק חו"מ כרך ג' סימן יג-כא). תחת חיפוש סגולות לנטרול צער ופגע, נסו נא והייתם לי סגלה מכל העמים (שמות י"ט ה'), לא במוסיקה רועשת מחרישת אזנים, ובודאי שלא מהשעה 11:30 ואילך... ❖

קול של אחרים, אבל בסיפא אינו מעכב כי זה קול של עצמו.

3. לדעת המרדכי (תקיב) בשם רבינו יואל, והיד רמה, קול הפטיש הוא בביתו הפרטי ולכן אינו מעכב. אבל נכנסים ויוצאים הוא בחצר משותף. וכ"כ הסמ"ע (קנו י).

4. לדעת המאירי, ומהרלב"ח, וציין לזה הש"ך, עיקר ההבדל בין הרישא לסיפא הוא, שברישא יש לו אפשרות למכור בשוק ולכן מעכב עליו. אבל בסיפא הוי שימוש של בית שאין לו אפשרות לעשות במקום אחר, ולכן אינו מעכב עליו. והוסיף המהרלב"ח שהתנא עצמו פירש חילוק זה במשנה.

לפי זה כתב הפתחי תשובה (סימן קנ"ו סק"א) בשם החת"ס שהיכי שאינו יכול למכור בחוץ, אי אפשר למחות אף בחנות. נמצא שבכל נדון של נזקי רעש יש לברר מתחילה, האם המרעיש יכול לעשותו במקום אחר.

5. שיטת הרמב"ם (הלכות שכנים פרק ו' הלכה י'), חנות שבחצר אין יכול למחות מפני הקול שהרי החזיק לעשות כן.

וביאר המגיד משנה שלכתחילה אם לא החזיק יכול לעכב גם על קול הפטיש, (שיותר מונע שינה מן הנכנסים והיוצאים). אבל בדיעבד שכבר החזיק בהיתר, מועיל החזקה רק לעניין פטיש, ולא לעניין נכנסים ויוצאים שהם אחרים. ועיין בלח"מ מה שהקשה (מפרק י"א ה"ה). ועיין בנתיבות שפירש כוונת דברי הרמב"ם באופן אחר.

להלכה: נחלקו המחבר והרמ"א אם ניתן לעכב שלא להפעיל עסק הגורם לרעש. לדעת השו"ע (חו"מ סימן קנ"ו סעיף ב') הלכה כדעת הרמב"ם, וכל שלא החזיק יכול למחות אף בקול הפטיש. אולם הרמ"א פוסק כהרמב"ן והרשב"א, דאין יכול למחות כל שהדרך לעשות כן בבית.

2. חולים וזקנים

חולה: לכל הדעות - גם לדעת הרמ"א שאין יכול למחות, מכל מקום חידש הריב"ש (סימן קצו), ונפסק ברמ"א (קנו ב, קנה ט"ו), שחולים יכולים לעכב בטענת רעש, ורק בבריאים יש אופנים שאין יכול למחות במרעיש, אבל בחולה או זקן שהרעש גורם לו לנזק בגופו בכל גווני יכול למחות. ויסוד דבריו בגמ' (דף כג.) אפיקו לי קורקור מהכא משום דאנינא דעתיה. ופירש הלח"מ ברמב"ם, והגר"א בשו"ע דרעש של עורבים חשיב מזיק.

החזיק: והוסיף הנתיבות (קנ"ו ז') שדין זה שחולה מעכב על שכנו, הוא אף שכבר החזיק בהיזק, שמכיון שזה בשבילו היזק גדול לא מועיל חזקה, כמבואר בשו"ע (סימן קנה סעיף לו) גבי קוטרא ובית הכסא. אכן החזו"א (יג יא) חולק על הנתיבות, מכח קושיתו לדעת רבא איך עושה אומנות פטיש בביתו, יעכבו שמא יבוא לידי חולי (וכתב, אפשר דדירה שאני). ומכח זה חידש שאם החזיק קודם שנעשה חולה אין צריך לסלק.

שעות מנוחה: ובזמננו כתבו הפוסקים (משפטי החושן סימן קנו ס"ק כא) עקב שנחלשו הדורות, ומניעת שינה גורם לעייפות וכאבי ראש, יכול כל אדם למחות בשעות המנוחה שלא להרעיש, כי הכול חולים אצל שינה, ואף בהיזק שהוא כעין קול הפטיש והריחיים יכולים לעכב. ואף בשעות הלילה המוקדמות שעדיין לא פרשו לשנתם רק הקטנים, יכול לעכב כמבואר בשו"ת חת"ס (חו"מ סימן צב), ובכסף הקדשים.

וממילא על רעש משמעותי שהוא בגדר 'רעש מזיק' ניתן לומר שהכל חולים לגבי רעש זה, ובפרט ילדים קטנים. וכל עסק שקול הנכנסים והיוצאים גורם להיזק גדול יכול לעכב, כיון שכיום נחשבים חולים ורגישים לרעש גדול.

תינוקות: אכן החזו"א (ב"ב סימן יג ס"ק י"א) מגביל את עיקר דברי הריב"ש, שרק כאשר עושה דבר שאינו עיקר דירה, כגון אריגה שאין מצוי ברוב בני אדם וגם לא הוחזק בזה, שפיר יכול לעכב עליו מלהתחיל באומנות זה. אבל דבר שרוב בני אדם עושין ופעמים שימושן משמיע קול שמפריע את החולה, אינו יכול למחות אף אם החולה קדם. ורשאי לבנות בית אצל חבירו ולהכניס

מנהג ישראל תורה

גזל שינה אין להשיב...

יש לדון, מהו האיסור להעיר את חברו הישן? הרי במשנה (ב"ב דף כ:): הוזכר איני יכול לישן רק מצד נזקי שכנים דלא יחפור, ויש לדון כאשר מעירו להדיא באיזה איסור עובר?

אין מזיק: והנה מבואר בדברי הר"י קרקושא היזק שינה לאו שמיה היזק. ולדבריו לכאורה יש בזה רק מצוה של וְאַהֲבֵת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ (ויקרא יט יח).

מזיק: והנה העולם רגיל בפתגם - גזל שינה אין להשיב - אולם בספר משפט השכנים (בהקדמה) הביא מכתב מהגר"ח קנייבסקי שליט"א, בו הוא קובע שאין מקור לפתגם זה, ובאמת גזל שינה אין לו שום שייכות לגזל. ואם בקביעות מפריע לו לישון יכול לעכב עליו מדין מזיק. וכמבואר בתוס' (דף כא. ד"ה וגרדי) שרק בקביעות יכול לעכב עליו.

אין גזל: וכן דעת הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל (שו"ת שבט הלוי ז' רכד) שגדר גזל שייך רק בחפץ שלוקח ולא בביטול שינה, וגזל שינה הוא חלק ממצות חסד של וְאַהֲבֵת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ (ויקרא יט יח). והוסיף (שם ד"ה ואם), שלגבי חולה יש הרבה שגזילת מנוחתם היא גזילת בריאותם.

גזל: מאידך מצינו בספר 'החפץ חיים ופעלו' (חלק ג' דף קה) שהיה אומר החפץ חיים, כי המקיץ את חברו משנתו הוי גזילה שגזל ממנו את מנוחתו, וזוהי גזילה שאין לה השבון. וכן נוקט הגר"ר מנשה קליין זצ"ל (שו"ת משנה הלכות יב תמג) דבהקיץ אדם יש איסור גזל, דעיקר ענין של גזל הוא משום דמצטער כדברי שלמה המלך (משלי ד' טז) וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם.

צער בעלי חיים: ודעת הגר"ר יוסף ליברמן (שו"ת משנת יוסף ו' כ"ד. ח' ל"ה. י' ק"מ) דגזל שינה יתכן והוא איסור תורה משום צער בעלי חיים שהוא דאורייתא (ב"מ לב:), ותלוי זה בנדון האם יש איסור צער בעלי חיים באדם. ולהעיר אדם ישן הוא צער לו, כמבואר במעשה של דמא בן נתינה שלא העיר את אביו כדי שלא לצער, מוכח שלהעיר נחשב צער.

אונאת דברים: ודעת הגר"י בלוי זצ"ל (פתחי חושן חלק ד' פרק טו הערה ג') בשם שו"ת קרן לדוד (או"ח סימן יח), וכן נקט בספר אבני דרך (חלק ז פרק יא), שאסור מן התורה להקיץ חברו משנתו משום שמצער. וגזל שינה הוא בכלל האיסור של אונאת דברים כמבואר בגמ' (ב"מ נח:): שאיסור אונאה נאמר בכל דבר המצער את חברו, וכן כתב בספר יראים (קפ). ועובר בלאו (ויקרא כה יז) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ. ולפי"ז האיסור רק בשומרי תורה ומצוות, כמבואר ברמ"א (סימן רכח סעיף א') דאין אונאת דברים במי שיצא מכלל אחיך.

צער דחובל: ודעת הגר"ר זלמן נחמיה גולדברג שליט"א (קובץ בית אהרן וישראל חלק קב) שעובר משום חובל בחברו שמצער, וצער הוא אחד מהחמשה דברים. ודן שם האם חייב גם בתשלומין כדין צער שלא במקום נזק

מוסר: וכתב בספר משפטי החושן (עמוד רלט) דנראה שהמושג של 'גזל שינה' התחדש בבית מדרשם של חכמי המוסר, ומשם נתפשטה לכל עולם התורה. ❖

את העוללים והיונקים שצועקים בלילה ואין החולה יכול לעכב עליו, דהרי אינו חייב לצאת מדירתו, עכ"ד.

שימוש סביר: מעתה, רק כאשר יש רעש חזק לא סביר יכול השכן לעכב עליו. אבל רוב השימושים המצויים מותרים. כגון; הפעלת מזגן (בפרטי דין זה עיין דרכי חושן חלק א' עמוד רל"ח), הפעלת טייפ בווליום סביר, הפעלת מכונת כביסה, חריקת הגלגלת בתליית כביסה, הזזת ריהוט בשעת שטיפת המרצפות, 'ערב לביבות' בחנוכה, הפעלת מערכת אזעקה נגד גנבים, וכל שימוש מקובל וסביר, אין יכול השכן לעכב עליו אף שהוא זקן או חולה, דהוי כעיקר שימוש של דירה.

אכן יעוין שם עוד בחזו"א (ב"ב סימן יג ס"ק י"א) שהוסיף - ואפשר דהא דאינו מעכב בשעה שאין לו חולה בתוך ביתו, משום דדירה שאני. ולפי זה כל שימוש שאינו של דיור שפיר יכול לעכב עליו. ויתכן שאם עושה את הרעש בכוונה להפריע לשכן, לא שייך בזה ההיתר של דירה שאני. ויש להסתפק ברעש שיכול למנוע על ידי תקרה אקוסטית ובידוד, האם מחויב לעשות כן, כדברי הראשונים שבמקום שיכול למכור בשוק לא ימכור בבית, או דלמא לא מצינו שחייבו חז"ל לעשות כן.

3. אופנים שונים של רעש

פתרונות: ושמעתי להוסיף בזה מהג"ר אליעזר דוידזון שליט"א שכל הפרעה ממזגן, חבלי כביסה, וכדו'. אם אפשר לפתור זאת בדרכים שונות, לכאורה חייב לעשות זאת. כיון שרשלנות בתחזוקה, אינה בגדר שימוש דירה סביר.

מזגן: ונציין כי מצוי שמזגן מרעיש בגלל שאין גומיות מתחתיו. (החלק החיצוני תמיד יהיה רוטט במידה מסוימת. ויש להעמידו על גומי עבה ובכך לבלום את הרעש). וחבלי כביסה, ג"כ ניתן לסדר שלא ירעישו (מריחת שמן מכוונות על הגלגלים שלא יחרקו). וכל תחזוקה אפשרית, הרי זו חובה, כפי שהיה האדם עושה אם היה מפריע לו ולילדיו הקטנים.

לימוד התורה בקול בלילה: לעניין אדם החפץ ללמוד תורה בקול בלילה באופן שמפריע לשכנים, דעת הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל (שבט הלוי חלק ז' סימן רכד) דחשיב גזל שינה ועליו ללמוד בשקט. וכל מה שהתירו בתינוקות של בית רבן כי אין אפשרות בלי להרעיש, אבל אדם לעצמו יכול ללמוד בשקט. אולם נחלק עליו הג"ר מנשה קליין זצ"ל (משנה הלכות חלק י"ד סימן ר') שמותר, ואין יכולים לעכב עליו. דדברי תורה נקראים 'זמירות בלילה', ואפילו אם ילמד בקולות וברקים כנתינתם מסיני מותר, ואם השכנים רוצים ילמדו גם הם בקול.

פנימיה: ושמעתי מהג"ר ראובן לוי שליט"א שמשגיח דישיבת קמניץ הג"ר משה אהרן שטרן זצ"ל, היה תמיד מעורר על כך שאסור להעיר את חברי החדר בפנימיה. ואם לפעמים חוזר מאוחר צריך להוריד את הנעלים והמגפיים בחוץ שלא יעירו, ויזהר בקריאת שמע לקרוא בשקט שלא יפריע לשנתם.

נטילת ידיים: ועיין במה שדן בזה הג"ר שמחה בונים ולדנברג בספרו בינת שמחה, האם מותר ליטול 'נטילת ידיים' 'נעגל ואסר' בבוקר, באופן שמעיר את חברי החדר או את השכנים.

שמחת בית השואבה: יש לדון בעניין שמחות בית השואבה המתקיימות עד מאוחר בלילה, האם מכיוון שנהיה המנהג כן שבשמחת בית השואבה נהגו לחגוג עד השעות הקטנות של הלילה, אם כן הוי כמנהג המדינה וכצורך דיור של כל ציבור וציבור, או דלמא מכיון שלפי חוקי המדינה אסור להרעיש בכל הלילות, כולל הלילות של חול המועד, ממילא קאי באיסורו לפי כל דיני פרק לא יחפור, וצ"ע.

מעבר דירה: שמעתי בשם הגר"נ קרליץ שליט"א (ח.ב.ש.) כאשר אדם עובר דירה חשיב בגדר שימוש סביר, מה שבימים הראשונים למעבר הוא מרעיש יותר מהרגיל, בסידור הרהיטים והחפצים, ואין השכן יכול לעכב עליו בזה.

ריחיים: מקור נוסף לאיסור של קול, במשנה (ב"ב דף יז.) מרחיקין את הריחים ג' מן השכב, שהן ארבעה מן הרכב. ובגמ' (דף כ:) מאי טעמא משום קלא. ופירש רש"י (ד"ה משום קלא) - י"מ קול הנהגת החמור וי"מ קול הריחים. הרי לנו שעצם קול הריחים יש בזה איסור.

אולם אירועים בתוך שכונת מגורים

4. רעש נכנסים ויוצאים

שאלה: האם מותר לעשות אולם אירועים בתוך שכונת מגורים? ויש לדון בזה מצד כמה דברים: א. הרעש של התזמורת וההגברה, או של האנשים, הבוקע מתוך האולם. ב. הרעש הבא מחמת הנכנסים והיוצאים, בין מדיבורי האנשים, ובין מצפירות הרכבים, ובפרט באירוע המסתיים בשעות

המאחרות של הלילה. ג. ריבוי הנכנסים והיוצאים הגורמים לצפיפות בדרכים המובילות אל האולם, וכמו כן הדבר יוצר מחסור חמור במקומות חניה לתושבי האיזור.

תשובה:

מצד הרעש הבוקע מתוך האולם ומחמת הנכנסים והיוצאים: לדעת הגר"נ נוסבויים שליט"א (משפט צדק עמוד 665 הערה לב), למרות שנתבאר לעיל שאנשים נחשבים כחולים לענין רעש, וחל בזה החידוש של הריב"ש שחולה יכול לעכב אפילו לדעת הרמ"א ואפילו בעושה בתוך שלו, מ"מ בדרך כלל הרעש הבוקע מתוך האולם אינו גדול כך כך שנאסור אותו, ואינו יכול לעכב מצד הרעש. [אמנם לפי דבריו יצא, שבאירוע גדול עם אלפי רבבות משתתפים, כאשר הרעש הבוקע מתוך האולם גדול, ודאי יכול לעכב בעדו מכח דברי הריב"ש].

אולם נחלק עליו הגר"מ שפרן שליט"א (קובץ אור ישראל וולדניק מאנסי תמוז תשס"א, משפט צדק עמוד 665 הערה לג) שבאופן עקרוני ניתן להתנגד לפתיחת אולם אירועים בתוך איזור מגורים צפוף מצד הרעש של קול הנכנסים והיוצאים, שרעש כזה נחשב לרעש גדול ומשמעותי שמפריע מאוד, וכיום הכל נחשבים כחולים לענין זה ועל פי דברי הריב"ש שחולה יכול לעכב, ובפרט ילדים קטנים שודאי נחשבים חולים לענין זה. [אמנם, לכאורה גם דבר זה תלוי במציאות, ובאופן שדרכי הגישה אל האולם נבנו בצורה שהרעש לא יפריע לתושבים, אין להם זכות לעכב].

להרעיש בשעות מאוחרות - יש כאן היבט נוסף מצד הרעש אחרי השעה 11:00 בלילה, שדעת הגר"י זילברשטיין שליט"א ('יתד נאמן' מוסף שבת קודש תש"ע עמוד 20), והגר"ר ישראל ברגר שליט"א ('יתד נאמן' מוסף שבת קודש פרשת בלק תשס"ח עמוד 10), שתקנות אלו שלא להרעיש בשעות המאוחרות, מחייבות גם מצד ההלכה משום מנהג בני העיר. והוסיף הגר"י ברגר שגם בשעות מנוחת צהרים, מכיון שנהגו רבים וטובים לחטוף תנומה ולאגור כוחות לשעות אחר הצהרים, בוודאי שיש להמנע מעשיית רעש, ק"ו שלא להכריז ברמקולים בקרית חוצות בשעות המיועדות למנוחה.

מצד הצפיפות שבאה מחמת הנכנסים והיוצאים: דעת הגר"ש הלוי וואזנר זצ"ל (שבט הלוי חלק ט' סימן שב אות ח' בסוף דבריו), שכיום אין ברחובותינו טענת ריבוי הדרך, שהרחוב בזמננו שייך לכולם, ומכיון שהוא רשות הרבים אין אפשרות להתנגד לריבוי הדרך. ואינו דומה למבוי שהיה בזמן חז"ל שיועד בעיקר לבתים שסביבו.

פסק דין - למרות זאת, הורה בעל 'השבט הלוי' שאם מוכח הבדל משמעותי בצפיפות וברעש מחמת קיום האולם, יש להגביל את ריבוי העוברים ושבים, ולהתיר קיום אירועים רק באופן שלא יהא עומס גדול והתנועה תזרום. ומכח זה הוציא בעל השבט הלוי 'פסק דין' מבית דין 'זכרון מאיר' בראשותו (מיום ב' אייר תשמ"ח - הודפס בקובץ אור ישראל וולדניק מאנסי תמוז תשס"א) המגביל את הגעת כלי רכב ל'אולם שמחות' שנתבע על כך בבית דינו, וחייב את בעלי האולם למנוע כניסת אוטובוסים לרחוב בו נמצא האולם משעה שש בערב עד הבוקר, ואיסור חניית מכוניות פרטיות סביב האולם, ולשם כך חייב את בעלי האולם להעמיד שוערים בשתי פינות הרחוב לפקח על השקט.

וכן נוקט הגר"נ נוסבויים שליט"א שברחוב של זמננו לא שייך ריבוי דרך, לפי מה שכתב השו"ע (סימן קנו סעיף א') שבמבוי מפולש יכול דייר לפתוח עסק, למרות שמביא מחמתו עוד אנשים למבוי. ואין חשש שיגרמו בה צפיפות ורעש כיון שממילא באים עוברים ושבים. עוד מבואר בשו"ע (סימן קסב סעיף ג') שאסור לפתוח פתח אל רשות אחרת מחשש למעבר אנשים נוספים בחצר, אבל אם המבוי מפולש מותר. וכתב ה^{נתיבות} (סימן קסב ס"ק י' חידושים) שהוא הדין אפילו אם המבוי מפולש רק לסימטא. ובזמננו כל הרחובות מפולשים.

מקומות חניה - יש עוד טענה, שאורחי האולם גוזלים את כל מקומות החניה, וחניה במקום שאינו מיועד לחניה ומפריעה לאחרים היא גזל הרבים, וממילא הפעלת אולם אירועים הרי זה כגורם שיבואו גנבים, שיכול לעכב עליו כמבואר ברמ"א (ח"מ סוף סי' קנה). אכן יש לזה פתרון להחיל איסור חניה גורף על כל המתחם, מלבד השכנים והדיירים.

הערות מבני החבורה

יישובו של עולם

שאלה: האם מותר לעשות שמחת 'תנאים' או 'שבע ברכות' בבית, בבנין מגורים?

תשובה: כתב בספר **משפטי החושן** (סימן קנ"ו אות ב' עמוד רמב) נראה שמותר לעשות שמחת 'תנאים' או 'שבע ברכות' בבית, שהרי כתב **החזו"א** (ב"ק סימן יא ס"ק כ' על דף כג:), וז"ל; ואמנם ענין נזקי שכנים תלוי לפי יישוב העולם, וכל שעל המזיק קשה הזהירות ביותר, ואם אנו מחייבים אותו בכך אנו מקפחים את יישובו בעולם, אז אין אנו חושבים זה לנזק אלא זהו יישובו של עולם, עכ"ל.

ודבריו תואמים לשיטת המאירי ומהרלב"ח שאין יכול לעכב עליו שימוש רגיל של דירה, שזה מקפח יישובו של עולם, ורק 'נכנסים ויוצאים' מעכב משום שיכול למכור בשוק. ומעתה אין הכי נמי אולם שמחות בתוך בנין מגורים הוא בגדר שימוש חריג ויכול לעכב עליו כאשר איזור זה מיועד רק למגורים, משום שיש כאן שינוי ייעוד.

אבל עריכת 'שבע ברכות' או 'תנאים' בבית רשאי שאין זה שינוי ייעוד ואדרבה הדרך של אירועים אלו שעושים זה בבית המחותנים, או אחד מבני המשפחה, ולכן אין יכול לעכב עליו. ועוד שזה בכלל מילי דמצוה, שלפי הכרעת השו"ע (סעיף ג') אינו יכול למחות. ועוד דכל היזק שאינו באופן קבוע, י"א שאינו יכול לעכב כמבואר בשו"ע (סימן קנה סעיף כב) לגבי גורן שאינו קבוע.

ושמעתי להוסיף בשם הגר"נ קרליץ שליט"א (בחוברת שיצא לאור אחר פטירת הרבנית לאה ע"ה), שכאשר באו אליו בטענה זו שאסור להרעיש בשמחת שבע ברכות, תמה איך יתכן שזה מפריע מה שהשכן שמח, וזה בגדר צרות עין. ❖

יסוד גדול בכל זה שמעתי בזה מהגר"ר פרץ דיסין שליט"א, וכן אומר בשמו נכד הגרי"ש הג"ד ישראלזון שליט"א, מה שחידש הגרי"ש אלישיב זצ"ל בשיעורו, שכל דיני הגמרא והפוסקים הם מצד הקול לבד. אבל באופן שמוריד את ערך הנכס, יכול לעכב גם באופן שמצד כללי דיני מזיק של היזק קול אינו יכול לעכב, כגון בקול הפטיש, או לדעת הרמב"ם שאין יכול לעכב על קול רק על נכנסים ויוצאים מכל מקום כאשר ערך הנכס כן יכול לעכב. והוסיף הגרי"ש שבזמן הגמ' הדירה היתה מיועדת רק למגורים, ובמקרים המותרים פירושו שאינו מחסר את שימוש הדירה והמגורים בבית ולכן אין יכול לעכב, אבל כיום הנכס נמדד כמה הוא שוה למכירה, וכל שמוריד את ערך הנכס ודאי יכול לעכב עליו.

5. מה זה נזקי רעש חריג?

מבואר בפתחי תשובה (חו"מ סימן קנ"ו ס"ק א') בשם החת"ס, שרעש גדול נחשב כמזיק בכל שעות היממה. ובכדי לדעת מהו רעש חריג, יש לציין את הנתונים שיובאו בשורות הבאות.

'נזקי רעש' נגרם לאדם כתוצאה מחשיפה ממושכת, מקוטעת, פתאומית לרעשים מזיקים (לשניות ספורות או לאורך מספר שנים). הנזק שבחשיפה לרעש הוא נזק מצטבר, כלומר תוצאות הנזק אינן מיידיות, לכן הרעש לא נתפס בקרב האנשים כגורם סיכון גבוה.

יש להבחין ולדרג את הרעשים לפי סולם הציבילים; רעש מפריע = שעוצמתו יותר מ-60 דציבילים (dB). רעש הפוגע באיכות החיים = שעוצמתו מ-65 דציבילים. רעש מזיק = הגבוה מ-70 דציבילים. סף הכאב = בעוצמה של 130 דציבילים ומעלה.

כל מצב בו עלינו להגביר את קולנו על מנת להישמע, ניתן לשער כי עוצמת הרעש במקום זה עלולה להיחשב כרעש מזיק!

חשיפה ממושכת לרעש מזיק, או רעש פתאומי חזק מאוד, גורמות לפגיעה באוזן הפנימית. לפעמים הנזק הוא זמני – תחושה של אטימות וצלצולים באוזניים, העוברת לאחר מנוחה במקום שקט. אבל כאשר הרעש ממושך וחזק, עלול להיגרם נזק קבוע ובלתי הפיך לשמיעה ולבריאות.

סיכום הגיליון

6. דינים העולים

נחלקו הראשונים, אימתי יכול לעכב על קול. 1. לדעת התוס' - מעכב על רגל הרבים ואין מעכב על קול. 2. לדעת רש"י - מעכב על קול של אחרים ואין מעכב על קול שלו. 3. לדעת המרדכי - מעכב על רעש בחצר השותפים, ואין מעכב על קול שעושה ברשות היחיד. 4. לדעת המאירי - מעכב על קול שיכול לעשותו במקום אחר, ואין מעכב על מה שאין יכול לעשותו במקום אחר. 5. לדעת הרמב"ם - כשלא החזיק מעכב על הכל. כשהחזיק מותר רק לפטיש, ולא מועיל חזקתו לענין נכנסים ויוצאים.

חולה או זקן, רשאי לעכב על כל רעש, משום צער הגוף. ונחלקו הפוסקים האם חולה מעכב אפילו כשהחזיק בהיתר. בזמננו הכל נחשבים חולים אצל שינה, ומעכב על כל רעש חריג. אך רעש סביר משימושי דירה אין מעכב עליו.

אולם אירועים בשכונת מגורים; מצד הרעש, נחלקו הפוסקים האם יכול לעכב עליו. מצד ריבוי עוברים ושבים, אין יכול לעכב עליו, בתנאי שהתנועה זורמת. ויש מספיק מקומות חניה לשכנים. אסור גם מצד ההלכה להרעיש אחרי השעה 11 בלילה.

לדעת הגר"ש אלישיב גם בכל האופנים המותרים, אם הרעש מוריד את ערך הנכס של השכנים יכולים לעכב עליו.

גזל שינה לא ניתן להשבון; הוא רק מצד המוסר. אך מצד שורת הדין אין לזה דין גזל. ויש אומרים שיש בזה סרך גזל. ולכו"ע אם מפריע שנתו בקביעות, מעכב עליו מדין מזיק. וכן עובר על איסור צער בעלי חיים. ועל איסור אונאת דברים. ועל איסור צער דחובל בחבירו. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823

הנושא לשבוע הבא; גיליון מספר 91 יום ג' פרשת וישב כ' כסלו תשע"ז.

קציצת עין פרי – מסכת בבא בתרא דף כו.

ניתן לשלוח – רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

חדש!

ניתן לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות'

בכל רחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

נא לתרום בעין יפה, כל סכום יתקבל בברכה.